

*Міфтахов Б.Г.**

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРІОРИТЕТІВ БЕЗПЕКОВОЇ ПОЛІТИКИ ФРН В УМОВАХ НОВИХ ВИКЛИКІВ ТА ЗАГРОЗ

***Анотація.** В статті здійснено спробу дослідити трансформацію політики національної безпеки та оборони Федеративної Республіки Німеччини у зв'язку з новими викликами та загрозами, серед яких війна на сході України, «гра зброєю» Ісламською Державою, терористичні акти в Європі та інші. ФРН у 2016 році може не тільки переглянути власну стратегію безпеки, а й своє місце на геополітичній карті світу. Існує ймовірність, що в новій стратегії безпеки ФРН буде відмінено обмеження на використання німецької армії закордоном.*

***Ключові слова:** Німеччина, національна безпека ФРН, Бундесвер, Збройні сили ФРН, тероризм, армія.*

***Abstracts.** This article is subject to analyze transformation of Federal Republic of Germany national security policy with regard to recent challenges and threats, namely of war in the Eastern part of Ukraine, "warlike gesture" of Islamic State, terroristic acts in Europe, etc. In 2016 FRG may revise security strategy as well as its place in geopolitics. According to the 2016 White book on German security politics and future of Bundeswer, there is a possibility of reduce or non-proliferation of German armed forces abroad.*

***Key words:** Germany, national security, FRG, threats, ISIS, terrorism, army, armed forces.*

* студент II-го курсу магістратури спеціальності Міжнародна інформація Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Науковий керівник: к.політ.н., доцент Белоусова Н.Б.

Аннотация. В статье сделана попытка исследования трансформации политики национальной безопасности и обороны Федеративной Республики Германии в связи с новыми вызовами и угрозами, среди которых война на востоке Украины, «бряцание оружием» Исламским Государством, террористические акты в Европе и другие. ФРГ в 2016 году может не только пересмотреть собственную стратегию безопасности, но и свое место на геополитической карте мира.

Ключевые слова: Германия, национальная безопасность ФРГ, Бундесвер, терроризм, армия, Вооруженные силы ФРГ.

Постановка проблеми. Останні роки Федеративна Республіка Німеччина активно трансформує власну систему забезпечення політики національної безпеки у відповідності з новими завданнями та викликами. Звичайно, головною ціллю в області національної безпеки та оборони залишається забезпечення свободи, миру, а також незалежності країни, але методи змінилися. Формування концепції національної безпеки ФРН в першу чергу потрібно розглядати в історичній перспективі, з врахуванням особливого статусу країни після Другої світової війни, тому що за час існування об'єднаної Німеччини ми бачимо досить кардинальну зміну принципів, інтересів та загроз, навколо яких обертається політика національної безпеки не тільки Німеччини, а й Європи в цілому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Цю проблематику можна віднести до недостатньо вивчених, особливо з точки зору сучасного розвитку та перспектив. Свій внесок у розгляд тему Бундесверу та національної безпеки Німеччини зробили Gregor Richter, Detlef Bald, Rolf Clement та інші; серед вітчизняних дослідників даної тематики можна виділити В. П. Горбуліна, М.В. Сунгуровського, В.А. Ліпкана, В.О. Шишкіна.

Мета статті – дослідити причини трансформації стратегії національної безпеки Федеративної Республіки Німеччини.

Виклад основного матеріалу. Основним оборонним відомством ФРН є Бундесвер (Збройні сили), який був створений після скасування окупаційного режиму і через 10 років після закінчення Другої світової війни, тобто у 1955 році. Саме тоді, посилаючись на досвід недалекого минулого, до Основного закону ФРН було внесено заборону на використання армії за межами Німеччини. 40 років потому, у 1994 році Конституційний суд Німеччини ухвалив рішення про скасування поправки до 24-й глави Конституції, що забороняла участь Бундесверу у військових операціях за кордоном, тепер Бундесвер може здійснювати операції за кордоном, але тільки спільно з союзниками і партнерами під егідою ООН, НАТО і ЄС. З того часу принципи військової концепції Німеччини постійно змінюються [1].

Бундесвер сьогодні має чітку місію, яка полягає у захисті власних громадян, Німеччини і союзників, забезпеченні зовнішньополітичної дієздатності Німеччини, а також у сприянні міжнаціональному співробітництву і європейській інтеграції. Щодо основних завдань Бундесверу, то вони формуються на основі його конституційно-правового призначення і впливають з цінностей, цілей і інтересів політики безпеки і оборони ФРН, якщо коротко, то вони наступні:

- попередження міжнародних конфліктів і урегулювання криз, включаючи боротьбу проти міжнародного тероризму;
- підтримка партнерів по альянсу (НАТО);
- захист Німеччини та її громадян;
- операції по евакуації та порятунку;
- надання допомоги іншим органам влади, які не відносяться до Бундесверу (міжвідомча співпраця, допомога при ліквідації наслідків стихійних лих та особливо важких катастроф) [2; 3].

Ці та інші основні принципи національної безпеки Німеччини викладені в стратегічному документі, який має назву «Біла книга німецької політики безпеки і майбутнього Бундесверу». Він розробляється за поданням Міністра оборони ФРН на підставі рішення кабінету міністрів. Особливістю «Білою книги» є те, що в ній конкретно не називаються національні інтереси ФРН, стратегія оборони Німеччини вбудована в загальні задачі, які ставлять перед собою в сфері безпеки і оборони НАТО і ЄС. Важливо зазначити також те, що в роботі над «Білою книгою» беруть участь не тільки представники Міністерства оборони чи закордонних справ, а і представники інших відомств, депутати, недержавні організації і навіть небайдужі громадяни [4].

Перша «Біла книга» була опублікована в 1969 році, остання – у 2006. Перевидання цієї військової доктрини відбувається у разі істотних змін глобальної та регіональної військово-політичної та військово-стратегічної обстановки, виникненні нових загроз і т.д. І ось, сьогодні, на фоні конфлікту в Україні, Німеччина змушена переглянути питання власної безпеки. У ФРН розробляється нова стратегія безпеки, колективним автором якої є Міністерство оборони Німеччини та німецькі Збройні сили.

У ФРН вважають, що настав час для нової стратегії безпеки, тому що остання «Біла книга 2006 німецької політики безпеки і майбутнього Бундесверу» застаріла і потребує суттєвого оновлення. Розробка нової стратегії безпеки є логічним кроком після заяв міністра оборони Урсули фон дер Лайен на початку 2015 року про те, що Німеччина готова створити нову «Білу книгу» про національну оборону, мотивуючи це тим, що «дії Росії стосовно України докорінно змінюють безпеку в Європі». У «Білій книзі 2006» Росія названа «пріоритетним партнером», із яким потрібно розвивати тісне співробітництво в рамках Європейського Союзу та НАТО. Вважається, що у у новому виданні ФРН такого формулювання не буде. Міністр також підкреслила, що Німеччина готова брати на себе

більшу відповідальність у світі, при цьому ФРН не перебільшує, але й не применшує свого значення [5; 6].

Нову оборонну політику Німеччини можна визначити як більш агресивну та менш обмежену, тобто в ній будуть відсутні традиційні післявоєнні заборони, які були накладені на цю область зовнішньої політики ФРН. Це означає, що нова німецька стратегія безпеки виключить будь-які політичні, географічні або інші «табу» для здійснення військової інтервенції за кордоном.

Поряд із проблемою в Україні, зростаюче значення для національної безпеки ФРН і її західних союзників набувають і нові виклики. До них в першу чергу належать:

- невирішені регіональні конфлікти як поруч з Німеччиною, так і за межами європейського континенту;
- посилення ролі «Ісламської держави» в світі і окремо захист національних інтересів від прихильників ІДІЛ, які вже знаходяться на території Німеччини;
- збільшення кількості зброї у вільному доступі;
- зростаюча кількість терористичних актів, події в Парижі в листопаді 2015 року ще більше привернули увагу до цієї проблеми;
- кібертероризм, в зв'язку зі збільшенням нападів на комп'ютерні мережі німецької влади;
- неконтрольована міграція і як наслідок – біженці, даний процес стає все більш серйозною проблемою для Німеччини та інших європейських країн, а також сприятливим ґрунтом для поширення радикальних настроїв;
- відсутність чіткої стратегії по боротьбі з епідеміями, як наприклад було з Еболою.

Зважаючи на вищенаведений список нових загроз та викликів, офіційні заяви політиків ФРН та на роботу над «Білою книгою 2016», можна зробити висновок, що у наступні роки захист національної безпеки Німеччини буде забезпечуватися і захищатися в будь-якій точці планети, у тому числі і за допомогою застосування Бундесверу. Одним з підтверджень цих намірів ФРН стало відправлення 1 грудня 2015 року 1200 військових, розвідувальних літаків і військового корабля для підтримки авіаударів по Ісламській Державі у Сирії. [7].

Політика національної безпеки ФРН проходить сьогодні найактивнішу фазу своєї трансформації з дати заснування свого основного оборонного відомства - Збройних сил, тобто Бундесверу. А вірогідний вихід нової «Білої книги з питань політики безпеки Німеччини та перспектив розвитку Збройних сил» у 2016 році є найбільшою реформою Збройних сил та загальної концепції безпеки з 1994 року, коли Конституційний суд Німеччини ухвалив рішення про скасування поправки до 24-й глави Конституції, що забороняла участь Бундесверу у військових операціях за кордоном.

Отже, можна стверджувати, що уряд ФРН досить успішно проводить політику поступового переходу від «переможеної нації» до країни, яка на глобальному рівні буде брати участь у безпекових, оборонних та військових питаннях. Високий рівень структурно-організаційної системи забезпечення національної безпеки держави дає німецькому уряду можливість розглядати власні Збройні сили як універсальний інструмент державної політики, яка буде направлена на гарантоване забезпечення безпеки громадян у будь-якій точці світу.

Список використаних джерел

1. Die Bundeswehr [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg!/ut/p/c4/04_SB8K8xLLM9MSSzPy8xBz

- 9CP3I5EyrpHK9pNyydL3izOSM1KKM1MyS4oL8nMySzGy9pNK8INTi8t
SMIv2CbEdFAJ8b1rU!/.
2. Weißbuch zur Sicherheitspolitik Deutschlands und zur Zukunft der Bundeswehr 2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg!/ut/p/c4/Dca7DYAwDAXAWVgg7unYAuicYCVP-Qrmsz7omqObfoUnPHfUwolOuhx2u4zN0xuFC_IGQddWEzqi4eLF1i7mqXFkKf-WQNUOF6jFY_sAY_7e5g!/.](http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg!/ut/p/c4/Dca7DYAwDAXAWVgg7unYAuicYCVP-Qrmsz7omqObfoUnPHfUwolOuhx2u4zN0xuFC_IGQddWEzqi4eLF1i7mqXFkKf-WQNUOF6jFY_sAY_7e5g!/)
 3. Auftrag und Aufgaben [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg!/ut/p/c4/Rcg7DoAgDADQs3iBdnfzFupCKDTQgED4Xl8387aHN36SnuJ0l5x0xBMvIzstoGc6aGI8V8_SW8lRugSgkSy3xb7CYOKqrLD6E0s4thdYBhya/.](http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg!/ut/p/c4/Rcg7DoAgDADQs3iBdnfzFupCKDTQgED4Xl8387aHN36SnuJ0l5x0xBMvIzstoGc6aGI8V8_SW8lRugSgkSy3xb7CYOKqrLD6E0s4thdYBhya/)
 4. Жолквер Н. Кремль побудил Берлин изменить военную доктрину [Электронный ресурс] / Никита Жолквер. – 2015. – Режим доступу: <http://dw.com/p/1EdIa>.
 5. Степовик М. Міноборони ФРН розробляє нову стратегію щодо Росії [Електронний ресурс] / М. Степовик, А. Грабська. – Режим доступу: <http://dw.com/p/1EdLC>.
 6. Im Video erklärt: So entsteht das Weißbuch 2016 [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу: [http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg!/ut/p/c5/04_SB8K8xLLM9MSSzPy8xBz9CP0os3gnC58QHyNLIyMXd3NjA8dAi2BHMxdjA3cvM6B8pFm8AQ7gaEBA3BKqn6kfpQ5TjVOBvoh-pFO-n4e-bmp-gW5EeWGFo6KAЕzс3U4!/dl3/d3/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/.](http://www.bmvg.de/portal/a/bmvg!/ut/p/c5/04_SB8K8xLLM9MSSzPy8xBz9CP0os3gnC58QHyNLIyMXd3NjA8dAi2BHMxdjA3cvM6B8pFm8AQ7gaEBA3BKqn6kfpQ5TjVOBvoh-pFO-n4e-bmp-gW5EeWGFo6KAЕzс3U4!/dl3/d3/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/)
 7. Прокопчук Д. Уряд Німеччини схвалив мандат на участь Бундесверу в операції в Сирії [Електронний ресурс] / Дмитро Прокопчук. – Режим доступу: <http://dw.com/p/1HF9c>.